

Sygn. akt I ACa 1741/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 2 lutego 2018 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie I Wydział Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący: SSA Beata Kozłowska

Sędziowie: SA Beata Byszewska

SO del. Katarzyna Jakubowska-Pogorzelska (spr.)

Protokolant: protokolant sądowy Dorota Pudzianowska

po rozpoznaniu w dniu 2 lutego 2018 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) sp. z o.o. z siedzibą w U.

przeciwko Skarbowi Państwa - Ministrowi (...)

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 13 lipca 2016 r., sygn. akt I C 309/16

I. zmienia zaskarżony wyrok:

- w punkcie pierwszym częściowo w ten sposób, że zasądza od Skarbu Państwa - Ministra (...) na rzecz (...) sp. z o.o. z siedzibą w U. kwotę 222.909 zł (dwieście dwadzieścia dwa tysiące dziewięćset dziewięć złotych) z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 19 kwietnia 2016 r. do dnia zapłaty,

- w punkcie drugim w ten sposób, że zasądza od Skarbu Państwa - Ministra (...) na rzecz (...) sp. z o.o. z siedzibą w U. kwotę 14. 214 zł (czternaście tysięcy dwieście czternaście złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu,

- uchyla punkt trzeci wyroku;

II. oddala apelację w pozostałym zakresie;

III. zasądza od Skarbu Państwa - Ministra (...) na rzecz (...) sp. z o.o. z siedzibą w U. kwotę 21.946 zł (dwadzieścia jeden tysięcy dziewięćset czterdzieści sześć złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Katarzyna Jakubowska-Pogorzelska Beata Kozłowska Beata Byszewska

Sygn. akt: I ACa 1741/16

UZASADNIENIE

Powódka (...) sp. z o.o. z siedzibą w U. wniosła ostatecznie o zasądzenie od pozwanego na swoją rzecz kwoty 207.326,28 zł wraz z odsetkami ustawowymi od 29 września 2015 r. do dnia zapłaty i kwoty 15.582,49 zł wraz z odsetkami ustawowymi od 2 października 2015 r. do dnia zapłaty. Ponadto, powódka wniosła o zasądzenie na swoją rzecz od pozwanego kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego, w oparciu o spis kosztów w kwocie 8.114,50 zł.

Pozwany Skarb Państwa - Minister (...) wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od powódki na rzecz Skarbu Państwa – Prokuratorii Generalnej Skarbu Państwa kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Postanowieniem z dnia 13 lipca 2016 r. Sąd Okręgowy w Warszawie umorzył postępowanie w zakresie żądania pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności.

Wyrokiem z dnia 13 lipca 2016 r. Sąd Okręgowy w Warszawie oddalił powództwo (pkt 1), zasądził od powódki na rzecz pozwanego Skarbu Państwa – Prokuratorii Generalnej Skarbu Państwa kwotę 7.200 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego (pkt 2) i nakazał pobrać od powódki na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Warszawie kwotę 4.132 zł tytułem uzupełnienia opłaty od pozwu (pkt 3).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 7 stycznia 2010 r. pomiędzy Skarbem Państwa – Ministrem (...) (sprzedawca) a (...) sp. z o.o. z siedzibą w U. (kupujący) została zawarta umowa sprzedaży udziałów spółki (...) sp. z o. o. z siedzibą w U.. Na jej podstawie sprzedawca sprzedał kupującemu 12525 udziałów ww. spółce, stanowiących 92,77 kapitału zakładowego spółki wraz ze wszystkimi wynikającymi z nich prawami i obowiązkami przy cenie 1.120 zł za udział, tj. za łączną cenę 14.028.000 zł (cena zakupu udziałów) będąca iloczynem liczby udziałów i ceny jednego udziału.

Zgodnie z art. 4 § 2 ust. 2 umowy powodowa spółka zobowiązała się do sporządzania i dostarczania pozwanemu sprawozdań dotyczących wywiązywania się kupującego z „Pakietu Socjalnego”. Sprawozdania obejmujące kolejne półroczne okresy, spółka zobowiązana była doręczać w ciągu miesiąca po zakończeniu okresów sprawozdawczych. Zgodnie z art. 6 § 1 ust. 9 umowy każdorazowo w przypadku niewypełnienia któregośkolwiek z postanowień umowy określonych m. in. w art. 4 § 2, kupujący bez osobnego wezwania zobowiązał się zapłacić sprzedawcy kwotę w wysokości 1% ceny zakupu udziałów. Zapłata tej kwoty miała nastąpić w terminie 30 dni od terminu dostarczenia sprawozdania. Zgodnie zaś z 6 § 1 ust. 11 umowy w przypadku gdy kupujący nie zapłaci kwot wynikających z którejkolwiek klauzuli gwarancyjnej w terminie określonym w umowie, powódka bez osobnego wezwania zobowiązała się zapłacić pozwanemu należną kwotę wraz z należnymi odsetkami ustawowymi za zwłokę naliczonymi od daty wymagalności takiej klauzuli określonej w umowie. Stosownie do treści 6 § 1 ust. 12 i 13 umowy kupujący zobowiązany jest do zapłaty kwot o której mowa w art. 6 § 1 ust. 9 umowy również wtedy, gdy niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania jest następstwem okoliczności, za które kupujący nie ponosi odpowiedzialności, a także wtedy, gdy w wyniku niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania sprzedawca lub spółka nie poniesie szkody. Zgodnie z art. 7 § 5 umowy wszelkie zawiadomienia i korespondencja związana z umową dla sprzedawcy winna być doręczana na adres: Ministerstwo (...), Departament (...), ul. (...),(...)W..

W celu zabezpieczenia wykonania przedmiotowej umowy (...) sp. z o.o. złożyła 7 stycznia 2010 r. w W. oświadczenie o poddaniu się egzekucji, w formie aktu notarialnego sporządzonego przez notariusza R. B.. Jako warunek prowadzenia egzekucji określono stwierdzenie na piśmie z podpisem notarialnie poświadczonym przez sprzedawcę niewykonania lub nienależytego wykonania przez kupującego zobowiązań wynikających z umowy z dnia 7 stycznia 2010 r. i niezapłacenie przez kupującego żądanej kwoty w terminie 30 dni od daty doręczenia kupującemu wezwania do zapłaty wysłanego listem poleconym, co stwierdzone zostanie na piśmie przez sprzedawcę z podpisem notarialnie

poświadczonym. Zgodnie z treścią oświadczenia o egzekucji sprzedawca został uprawniony do wystąpienia o nadanie klauzuli wykonalności aktowi notarialnemu w terminie do dnia 31 grudnia 2015 r.

Termin dostarczania przez (...) sp. z o.o. sprawozdania za okres 1 stycznia 2012 r. do 30 czerwca 2012 r. w zakresie realizacji zapisów artykułu 3 umowy z dnia 7 stycznia 2010 r. oraz sprawozdania za okres 1 stycznia 2012 r. do 30 czerwca 2012 r. w zakresie realizacji zobowiązań inwestycyjnych mijał 31 lipca 2012 r. Powódka sporządziła powyższe sprawozdanie oraz nadała je przesyłką poleconą priorytetową w Urzędzie Pocztowym (...) w dniu 30 lipca 2012 r. (poniedziałek). Przesyłka została doręczona do siedziby Ministerstwa (...) na adres Departament (...), ul. (...)/(...), (...)W. w dniu 3 sierpnia 2012 r. (piątek)

15 listopada 2012 r. Ministerstwo (...) Departament (...) na podstawie umowy sprzedaży udziałów spółki (...) sp. z o.o. wystosowało do (...) sp. z o.o. wezwanie do zapłaty kwoty gwarancyjnej w wysokości 140.280 zł wraz z odsetkami na dzień 15 listopada 2012 r. w kwocie 3.697,24 zł (łącznie 143.977,24 zł).

W odpowiedzi na pismo z 15 listopada 2012 r. powód pismem z 22 listopada 2012 r. stwierdził brak podstaw faktycznych i prawnych do obciążania (...) sp. z o.o. zobowiązaniem w kwocie 143.977,24 zł.

4 lipca 2013 r. Ministerstwo (...) Departament (...) na podstawie umowy sprzedaży udziałów spółki (...) sp. z o.o. wystosowało do (...) sp. z o.o. kolejne wezwanie do zapłaty, domagające się kwoty 155.468,67 zł, tj. kwoty gwarancyjnej w wysokości 140.280 zł wraz z odsetkami na dzień 4 lipca 2013 r. w kwocie 15.188,67 zł.

Pomiędzy stronami dochodziło do wielokrotnej wymiany korespondencji, jednak powódka konsekwentnie odmawiała uznania skierowanego wobec niej roszczenia Ministerstwa (...).

Pismem z 26 czerwca 2014 r., z podpisem poświadczonym notarialnie przez notariusza M. B. (Repertorium (...) nr (...)), Minister (...) oświadczył, że (...) sp. z o.o. nie dokonał zapłaty kwoty gwarancyjnej wynikającej z art. 6 § 1 ust. 9 umowy zawartej w dniu 7 stycznia 2010 r. w kwocie 140.280 zł wymagalnej w związku z nienależytym wykonaniem zobowiązania określonego w art. 4 § 2 ust. 2 umowy poprzez nieterminowe dostarczenie sprawozdania z realizacji zobowiązań wynikających z „Pakietu Socjalnego”. Wobec tego Minister (...) w osobie W. K. wezwał powódkę do wykonania zobowiązania do zapłaty kwoty gwarancyjnej w wysokości 140.280 zł wraz z odsetkami ustawowymi.

Pismem z 17 września 2014 r. Skarb Państwa - Minister (...) złożył do Sądu Rejonowego w Słupsku wniosek o nadanie klauzuli wykonalności aktowi notarialnemu zawierającemu oświadczenie (...) sp. z o.o. z siedzibą w U. o poddaniu się egzekucji z 7 stycznia 2010 r. co do obowiązku zapłaty kwoty w wysokości 140.280 zł wraz z odsetkami ustawowymi od 3 września 2012 r. Powyższe pismo zostało nadane w Urzędzie Pocztowym (...) w dniu 18 września 2014 r. Postanowieniem z dnia 29 grudnia 2014 r., wydanym w sprawie o sygn. akt IX Co 3123/14, Sąd Rejonowy w Słupsku nadał klauzulę wykonalności aktowi notarialnemu z dnia 7 stycznia 2010 r., Repertorium (...) nr (...), sporządzonemu przez notariusza R. B. na rzecz wierzyciela Skarbu Państwa - Ministra (...) przeciwko dłużnikowi (...) sp. z o.o., co do obowiązku zapłaty przez dłużnika na rzecz wierzyciela kwoty 140.280 zł wraz z odsetkami ustawowymi od 3 września 2012 r.

13 sierpnia 2015 r. Ministerstwo (...) Departament (...) na podstawie umowy sprzedaży udziałów spółki (...) sp. z o.o. wystosowało do (...) sp. z o.o. z siedzibą w U. kolejne przedegzekucyjne wezwanie do zapłaty, domagające się kwoty 189.503,59 zł, tj. kwoty gwarancyjnej w wysokości 140.280 zł wraz z odsetkami na dzień 13 sierpnia 2015 r. w kwocie 49 163,59 zł.

Pismem z 9 września 2015 r. Skarb Państwa - Minister (...) złożył do Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Słupsku J. M. wniosek o wszczęcie i prowadzenie egzekucji przeciwko (...) sp. z o.o. w oparciu o tytuł wykonawczy w postaci aktu notarialnego z 7 stycznia 2010 r. opatrzonego klauzulą wykonalności nadaną postanowieniem Sądu Rejonowego w Słupsku w dniu 29 grudnia 2014 r. Na skutek prowadzonej egzekucji komorniczej w sprawie o sygn. akt. Km 4970/15 z rachunku bankowego powodowej spółki w dniu 29 września 2015 r. pobrano 207.326,28 zł, zaś w dniach od 22 września 2015 r. do 1 października 2015 r. z transakcji realizowanych kartą kredytową pobrano kwotę

54.688,23 zł. 2 października 2015 r. Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Słupsku J. M. dokonał zwrotu kwoty 39.105,74 zł na rzecz powodowej spółki tytułem nadpłaty w sprawie Km 4970/15. Wobec tego z egzekucji komorniczej w oparciu o ww. tytuł egzekucyjny od powódki łącznie pobrano kwotę 222.908,77 zł.

Sąd Okręgowy wskazał, że stan faktyczny sprawy był niesporny pomiędzy stronami, inna była natomiast ocena prawna sporu.

Zgodnie z treścią art. 353¹ k.c. strony zawierające umowę mogą ułożyć stosunek prawny według swego uznania, byleby jego treść lub cel nie sprzeciwiały się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współżycia społecznego.

Sąd Okręgowy stwierdził, że w zawartej pomiędzy stronami umowie sprzedaży w art. 6 § 1 ust. 9 strony wprowadziły klauzule gwarancyjne wykonania zobowiązań, a nie - jak podnosiła to strona powodowa - karę umowną, o której mowa w art. 483 i nast. k.c. Sąd podniósł, że w granicach swobody kontraktowej (art. 353⁽¹⁾ k.c., art. 473 § 1 k.c.) strony mogą umownie ukształtować zakres odpowiedzialności, kompensacji i rozkład ryzyka ponoszenia skutków niewykonania zobowiązania. Przepisy o karze umownej za niewykonanie lub niewłaściwe wykonanie zobowiązania niepieniężnego (art. 483 k.c.) mają charakter dyspozytywny. Dopuszczalne jest jednak w polskim porządku prawnym zastrzeżenie o charakterze gwarancyjnym, nakładające obowiązek zapłaty określonej kwoty pieniężnej w razie niewykonania bądź niewłaściwego wykonania zobowiązania wskutek okoliczności, za które dłużnik nie ponosi odpowiedzialności, do którego nie stosuje się przepisów o karze umownej. Klauzula gwarancyjna ma więc charakter wyłącznie gwarancyjny, nie ma zaś, jak w przypadku kary umownej celu odszkodowawczego (zob. wyrok Sądu Najwyższego - Izba Cywilna z dnia 16 stycznia 2013 r., sygn. akt II CSK 331/12, System Informacji Prawnej Legalis nr 551637). Sąd Okręgowy podniósł, że podobnie wskazywał Sąd Najwyższy w swym orzeczeniu z 17 grudnia 2008 r., w którym stwierdził, że „zastrzeżenia niebędące karą umowną w rozumieniu art. 483 § 1 k.c., ale bez wątplenia mające charakter represyjny, dopuszczalne jest w świetle zasady swobodnego kształtowania stosunku prawnego” sformułowanej w art. 353⁽¹⁾ k.c. (zob. wyrok Sądu Najwyższego - Izba Cywilna z dnia 17 grudnia 2008 r., sygn. akt I CSK 240/08 System Informacji Prawnej Legalis nr 124547). Sąd Okręgowy podzielił stanowisko wyrażone przez pozwanego, że zobowiązany z tytułu klauzuli gwarancyjnej jest gwarantem, że określona sytuacja nastąpi lub nie nastąpi. Wskazał, że odpowiedzialność gwaranta następuje bez względu na to czy powstała szkoda, czy też gdy można przypisać mu odpowiedzialność za nienastąpienie lub nastąpienie określonej sytuacji w ukształtowanym przez strony stosunku prawnym. Sąd Okręgowy wyjaśnił, że kara gwarancyjna jest oderwana od odpowiedzialności kontraktowej, a więc obejmuje nawet okoliczności niezawinione, czy zaistniałe z przypadku. Taka kara nie podlega też miarkowaniu, bowiem istotne jest w tym przypadku samo zaistnienie zdarzenia konstytuujące obowiązek zobowiązanego wobec wierzyciela.

W ocenie Sądu Okręgowego, pozwany Skarb Państwa – Minister (...) na podstawie klauzul gwarancyjnych zawartych w umowie z dnia 7 stycznia 2010 r. mógł naliczyć karę gwarancyjną w wysokości 1% ceny zakupu udziałów. Sąd objaśnił, że obie strony w umowie postanowiły, iż jeżeli chodzi o obowiązek sprawozdawczy (...) sp. z o.o. istotne jest doręczenie w określonym terminie sprawozdania z realizacji zobowiązań wynikających z „Pakietu Socjalnego” do siedziby pozwanego Skarbu Państwa – Ministra (...). Sąd wskazał, że w przedmiotowej umowie co do wykładni tego określenia, zgodnie z treścią art. 1 k.c., mają zastosowanie przepisy Kodeksu cywilnego. Stosownie zaś do treści art. 61 § 1 k.c. oświadczenie woli, które ma być złożone innej osobie, jest złożone z chwilą, gdy doszło do niej w taki sposób, że mogła się zapoznać z jego treścią. Sąd Okręgowy stwierdził, że w przypadku złożenia przez powódkę sprawozdania pozwanemu, możliwość zapoznania się ze sprawozdaniem nastąpiła w dniu jej doręczenia w siedzibie pozwanego, tj. 3 sierpnia 2012 r., a nie jak podnosiła to strona powodowa w dniu nadania przesyłki w Urzędzie Pocztowym, tj. 30 lipca 2012 r. Sąd pierwszej instancji tłumaczył, że wskazana zasada doręczania pism z momentem oddania pisma w polskiej placówce operatora wyznaczonego w rozumieniu ustawy z dnia 23 listopada 2012 r. – Prawo pocztowe, na którą powoływała się powódka, ma zastosowanie w postępowaniu cywilnym (art. 165 § 1 k.p.c.). Sąd podniósł, że strony umowy w granicach swobody umów mogą tak zdefiniować sposób doręczania pomiędzy sobą pism, jednak muszą uczynić to w sposób wyraźny i jednoznaczny. W braku natomiast takiego postanowienia w umowie z 7 stycznia 2010 r. zastosowanie znajdują ogólne przepisy Kodeksu cywilnego. Według Sądu, w przypadku powodowej spółki nie wydarzyło się zaś żadne nadzwyczajne zdarzenie, które uniemożliwiło jej od dnia 30 lipca 2012 r. do dnia 31 lipca 2012 r.

doręczenie sprawozdania do siedziby pozwanego Skarbu Państwa – Ministra (...). Sąd Okręgowy stwierdził, że można było doręczyć sprawozdanie osobiście (przez osobę uprawnioną do reprezentacji spółki lub przez jej pełnomocnika) bądź za pośrednictwem innych osób, w tym firm kurierskich. Wobec tego, zdaniem Sądu, doszło do niewykonania zobowiązania wskazanego w art. 6 § 1 ust. 9 umowy, co czyniło bezzasadnym roszczenie powódki o zapłatę kwot 207.326,28 zł i 15.582,49 zł wraz z odsetkami ustawowymi z tytułu przeprowadzonej egzekucji komorniczej.

W ocenie Sądu Okręgowego, nie zasługiwały na uwzględnienie zarzuty powódki dotyczące przedawnienia, gdyż roszczenie pozwanego wynikające z umowy sprzedaży udziałów (...) sp. z o.o. nie było związane z prowadzeniem działalności gospodarczej przez Skarb Państwa i w związku z tym termin przedawnienia roszczenia pozwanego wynosił 10 lat, a więc pozwany w terminie złożył wniosek o nadanie klauzuli wykonalności aktowi notarialnemu zawierającemu oświadczenie powódki o poddaniu się egzekucji z dnia 7 stycznia 2010 r. co do obowiązku zapłaty kwoty w wysokości 140.280 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 3 września 2012 r.

Zdaniem Sądu Okręgowego, bezzasadne były również zarzuty powódki dotyczące nadużycia prawa podmiotowego przez Skarb Państwa w rozumieniu art. 5 k.c., ponieważ pozwany nie wykorzystał wobec powódki swojej pozycji dominującej, strony umowy swobodnie ukształtowały jej treść i ich pozycja kontraktowa była równoważna, pozwany skorzystał z uprawnień, na które obie strony umowy się zgodziły, a jedynie niedbałość strony powodowej spowodowała, że doręczenie sprawozdania nastąpiło po terminie, co pociągnęło za sobą zobowiązanie wynikające z klauzuli gwarancyjnej, na którą w umowie z 7 stycznia 2010 r. zgodę wyraziła powódka.

O kosztach zastępstwa procesowego Sąd Okręgowy oparł się na art. 98 w zw. z § 6 ust. 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. nr 163, poz. 1348 ze zm.) w zw. z art. 99 k.p.c. i art. 11 ust. 3 ustawy z dnia 8 lipca 2005 r. o Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa (Dz. U. 169, poz. 1417 ze zm.).

Na podstawie art. 113 u.k.s.c. Sąd Okręgowy nakazał pobrać od powódki na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Warszawie kwotę 4.132 zł tytułem uzupełnienia opłaty od pozwu.

Powódka zaskarżyła w całości powyższy wyrok, zarzucając:

1. naruszenie przepisów prawa materialnego, a mianowicie:

a) art. 391 k.c. poprzez jego niezastosowanie, pomimo tego, że art. 4 §2 ust. 2 umowy z dnia 7 stycznia 2010 r. jest umową o świadczenie przez osobę trzecią;

b) art. 353¹ k.c. w zw. z art. 473 § 1 k.c. poprzez ich błędne zastosowanie i uznanie, że klauzula gwarancyjna zawarta w art. 6 § 1 ust. 9 umowy została skonstruowana w oparciu o art. 473 § 1 k.c. w granicach swobody kontraktowej, a strony mogły w ramach prawa do umownego modyfikowania odpowiedzialności przyjąć odpowiedzialność dłużnika za zdarzenie, które nie wywołało u wierzyciela szkody;

c) art. 353¹ k.c. poprzez jego błędną wykładnię, w zw. z art. 58 § 1-3 k.c. poprzez jego niezastosowanie, prowadzące do uznania, że zapis zawarty w art. 6 § 1 ust. 13 umowy mieści się w granicach zasady swobody kontraktowania, a nie jest nieważny jako naruszający zasadę swobody umów, czyli sprzeczny z zasadami współżycia społecznego i sprzeciwiający się naturze stosunku zobowiązaniowego, którego dotyczy;

d) art. 5 k.c. poprzez jego niezastosowanie, prowadzące do uznania, że Skarb Państwa nie dopuścił się nadużycia prawa podmiotowego poprzez dochodzenie i wyegzekwowanie od powódki należności z tytułu kwoty wynikającej z art. 6 §1 ust. 9 umowy, pomimo tego, że spełnienie świadczenia przez powódkę nastąpiło z opóźnieniem wynoszącym zaledwie trzy dni powódka w całości i prawidłowo wykonała wszystkie inne zobowiązania wynikające z umowy, a pozwany nie doznał z tytułu 3-dniowego opóźnienia w doręczeniu mu sprawozdania żadnej szkody;

e) art. 65 § 2 k.c. poprzez jego niezastosowanie i nieuwzględnienie przy interpretacji art. 4 § 2 ust. 2 oraz art. 6 § 1 ust. 9 i ust. 13 umowy celu dla jakiego została ona zawarta, którym była sprawna prywatyzacja oraz sprawne i dochodowe funkcjonowanie (...) sp. z o.o. na rynku po jej przeprowadzeniu, z gwarancją zachowania warunków socjalnych dla zatrudnionych w niej pracowników i zachowaniem niezmienności kapitału, działalności i stanu zatrudnienia w tej spółce w okresie ochronnym;

2. błąd w ustaleniach faktycznych polegający na przyjęciu, że:

a) powódka zobowiązana była sporządzić i dostarczyć pozwanemu w ciągu miesiąca od zakończenia okresów sprawozdawczych sprawozdania obejmujące kolejne półroczne okresy dotyczące wywiązywania się kupującego z „Pakietu Socjalnego” na podstawie art. 4 § 2 ust. 2 umowy, w sytuacji gdy zgodnie z art. 4 § 2 ust. 2 umowy powódka zobowiązała się spowodować, że (...) sp. z o.o. sporządzi i dostarczy pozwanemu Skarbowi Państwa powyższe sprawozdania;

b) termin dostarczania przez powódkę sprawozdania za okres od 1 stycznia 2012 r. do 30 czerwca 2012 r. w zakresie realizacji zapisów art. 3 umowy oraz sprawozdania za okres od 1 stycznia 2012 r. do 30 czerwca 2012 r. w zakresie realizacji zobowiązań inwestycyjnych upływał 31 lipca 2012 r., w sytuacji gdy wyżej określony termin dla wykonania tych obowiązków zgodnie z umową upływał (...) sp. z o.o., a nie powódce;

c) powódka sporządziła sprawozdanie i nadała je przesyłką poleconą priorytetową w Urzędzie Pocztowym nr 1 w dniu 30 lipca 2012 r., w sytuacji gdy czynności te zostały podjęte nie przez powódkę, lecz przez (...) sp. z o.o.

W oparciu o powyższe zarzuty powódka wniosła o zmianę wyroku poprzez uwzględnienie powództwa w całości i zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych, ewentualnie o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania. Powódka wniosła nadto o zasądzenie kosztów procesu w postępowaniu apelacyjnym.

Pozwany wniosł o oddalenie apelacji i zasądzenie od powódki na rzecz Skarbu Państwa - Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja powoda jest uzasadniona a zarzuty w niej sformułowane są trafne.

Przede wszystkim należy zgodzić się ze skarżącym co do tego, że Sąd Okręgowy dokonał częściowo błędnych ustaleń faktycznych, stwierdzając, że zgodnie z zawartą przez strony umową sprzedaży udziałów z dnia 7 stycznia 2010 roku, to powodowa spółka zobowiązała się do sporządzenia i dostarczenia sprawozdania z realizacji umowy i że sprawozdanie za pierwsze półrocze zostało przez nią nadesłane 3 dni po upływie terminu. W prawidłowo ustalonym stanie faktycznym, wynikającym wprost z treści złożonych do akt sprawy dokumentów, winno znaleźć się stwierdzenie, że powodowa spółka zobowiązała się spowodować sporządzenie i dostarczenie takiego sprawozdania przez spółkę (...) spółka z o.o. z siedzibą w U. w ciągu miesiąca od zakończenia okresów sprawozdawczych, sprawozdania dotyczącego wywiązywania się kupującego z „Pakietu socjalnego” na podstawie art. 4 § 2 ust. 2 umowy oraz, że to nie powódka lecz prywatyzowana spółka nadała powyższe sprawozdanie przesyłką priorytetową w Urzędzie Pocztowym U. w dniu 30 lipca 2012r., co spowodowało, że zostało ono doręczone pozwanemu w dniu 3 sierpnia 2012r., podczas gdy ostateczny termin jego doręczenia minął w dniu 31 lipca 2012r. (umowa z dnia 7.01.2010r. k. 38-49, sprawozdanie k. 50-51, dowód odbioru k. 52). W pozostałym zakresie ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd Okręgowy są prawidłowe i Sąd Apelacyjny przyjmuje je za podstawę także własnego rozstrzygnięcia.

Tym niemniej wymagają one uzupełnienia o stwierdzenie, że w związku z 3-dniowym przekroczeniem terminu doręczenia sprawozdania pozwany nie poniósł szkody, co wynika z zeznań przesłuchanych w sprawie na tę właśnie okoliczność świadków- pracowników pozwanego: A. D., M. W. i U. K. (k. 252-253).

Spór w niniejszej sprawie koncentrował się jednak na wykładni i zastosowaniu prawa materialnego i przede wszystkim tych zagadnień dotyczyły zarzuty apelacji wywiedzionej przez powoda.

Należy zauważyć, że błędy w ustaleniach faktycznych przełożyły się na ocenę prawną roszczenia, bowiem w związku z tym Sąd Okręgowy nie rozpatrywał łączącego strony stosunku prawnego na gruncie przepisu art. 391 k.c., a jedynie na płaszczyźnie art. 353¹ k.c. i art. 483 k.c., uznając, iż świadczenie powoda polegało na sporządzeniu sprawozdania i jego doręczeniu, a jego niewykonanie lub nienależyte wykonanie zostało obwarowane klauzulą gwarancyjną, uprawniającą pozwanego do naliczenia sumy gwarancyjnej niezależnie od zaistnienia szkody, przyczyn uchybienia terminu i winy powoda.

Podstawę powództwa stanowił art. 6 par. 1 ust. 9 umowy sprzedaży udziałów spółki (...) sp. z o.o. z siedzibą w U., zgodnie z którym każdorazowo w przypadku niewypełnienia któregokolwiek z postanowień umowy określonych w art. 3 § 3, **art. 4 § 2** oraz art. 5 § 6, kupujący bez osobnego wezwania zobowiązał się zapłacić sprzedawcy kwotę w wysokości 1% ceny zakupu udziałów. Zapłata tej kwoty miała nastąpić w terminie 30 dni od terminu dostarczenia sprawozdania. Strony nazwały powyższy zapis umowny klauzulą gwarancyjną (k. 46).

W **art. 4 § 2 ust. 2 umowy** kupujący zobowiązał się, że spowoduje, że Spółka (...) sp. z o.o. z siedzibą w U. będzie w określonych terminach sporządzała i dostarczała sprzedawcy sprawozdania dotyczące wywiązywania się kupującego z „Pakietu socjalnego”. Sprawozdania obejmujące kolejne półroczne okresy miały być doręczane w ciągu miesiąca po zakończeniu okresów sprawozdawczych.

W art. 6 par. 1 ust. 9 umowy kupujący zobowiązał się do zapłaty kwoty w wysokości 1% ceny zakupu udziałów każdorazowo w sytuacji, gdy (...) sp. z o.o. z siedzibą w U. nie wypełni któregokolwiek ze zobowiązań, których spełnienie powódka gwarantowała m.in. w art. 3 § 3, art. 4 § 2 i art. 5 § 6 umowy.

Ponadto w art. 6 § 1 ust. 12 i 13 umowy strony przyjęły, że kupujący zobowiązany jest do zapłaty w/w kwoty również wtedy, gdy niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania będzie następstwem okoliczności, za które kupujący nie ponosi odpowiedzialności, a także wtedy, gdy w wyniku niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania sprzedawca lub spółka nie poniesie szkody.

Podstawę naliczenia kwoty objętej tytułem wykonawczym (zaopatrzoną w sądową klauzulę wykonalności sporządzoną w formie aktu notarialnego oświadczeniem dłużnika o poddaniu się egzekucji), następnie wyegzekwowanej od powoda, stanowiła okoliczność, że sprawozdanie za okres od 1 stycznia 2012r. do 30 czerwca 2012r. zostało doręczone pozwanemu 3 dni po terminie wynikającym z umowy zawartej przez strony to jest w dniu 3 sierpnia 2012r. zamiast do dnia 31 lipca 2012r.. Powód w toku procesu początkowo argumentował, że nadanie sprawozdania w polskim urzędzie pocztowym w dniu 30 lipca 2012r., a więc przed terminem określonym na 31 lipca 2012r. nie narusza warunków umowy z dnia 1 stycznia 2010r., jednak stanowisko to nie jest trafne, zważywszy na jednoznaczne brzmienie art. 4 § 2 ust. 2 umowy określającego termin dostarczenia sprawozdania, a nie jego nadania. Nie budzi także wątpliwości, że podstawą naliczenia kwoty gwarancyjnej w wysokości 1% ceny nabycia udziałów było przekroczenie terminu doręczenia sprawozdania, nie zaś naruszenie któregokolwiek z głównych zobowiązań umownych, które miały towarzyszyć sprzedaży spółki Skarbu Państwa tj. dotyczących podwyższenia kapitału zakładowego nabytej spółki (art. 3 § 1 umowy), utrzymania stanu zatrudnienia (art. 4 § 1 umowy), zakazu obniżania kapitału zakładowego, ograniczenia w zbywaniu udziałów, kontynuowania statutowej działalności, nie likwidowania i nie rozwiązywania nabytej spółki oraz nie zbywania jej majątku (art. 5 § 1-5 umowy).

Mając na uwadze brzmienie zapisów umowy, należy uznać, że umowa tworzyła skutki prawne tylko inter partes, nie kreując stosunku obligacyjnego między pozwanym Skarbem Państwa, a prywatyzowaną spółką (...) sp. z o.o., co zdawała się sugerować strona powodowa.

Zapisy zawarte w tym artykule miały jednocześnie charakter klauzuli gwarancyjnej, oderwanej od odpowiedzialności kontraktowej, nie mającej celu odszkodowawczego, niezależnej od szkody, o czym wprost stanowiły ustępy 12 i 13 § 1 artykułu 6 umowy.

Poszukując podstawy tych zapisów w brzmieniu art. 353¹ k.c. należy zwrócić uwagę, że o ile strony zawierające umowę mogą co do zasady ułożyć stosunek prawny według swego uznania, to jednak jego treść lub cel nie mogą sprzeciwiać się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współżycia społecznego. Innymi słowy granice swobody umów wyznaczają właściwość (natura zobowiązania), ustawa i zasady współżycia społecznego.

Umowy gwarancji, poza gwarancją bankową, która jest umowa nazwaną, kwalifikowane są jako rodzaje umowy o świadczenie przez osobę trzecią, uregulowaną w art. 391 k.c.. Zgodnie z tym przepisem, jeżeli w umowie zastrzeżono, że osoba trzecia zaciągnie określone zobowiązanie albo spełni określone świadczenie, ten kto takie przyrzeczenie uczynił, odpowiedzialny jest za szkodę, którą druga strona ponosi przez to, że osoba trzecia odmawia zaciągnięcia zobowiązania albo nie spełnia świadczenia. Może jednak zwolnić się od obowiązku naprawienia szkody spełniając przyrzeczone świadczenie, chyba że sprzeciwia się to umowie lub właściwości świadczenia. Obowiązki przyrzekającego polegają więc na tym, że zobowiązuje się on poczynić starania u osoby trzeciej, aby skłonić ją do zachowania, o którym mówi umowa. Jego powinnością jest więc czynienie starań o wyjednanie przyrzeczonego zachowania osoby trzeciej. Chodzi zatem o gwarancję, że osoba trzecia zachowa się względem wierzyciela w sposób oznaczony w umowie, to jest zaciągnie wobec tego podmiotu określone zobowiązanie lub spełni określone świadczenie. Na tle powyższej umowy sporne jest, czy zachowanie osoby trzeciej ma dotyczyć spełnienia świadczenia, czy także innego zachowania, nie będącego wykonaniem zobowiązania. Choć w powyższym przepisie mowa jest o „zaciągnięciu zobowiązania” przez osobę trzecią lub „spełnieniu świadczenia”, co zakłada istnienie w tle stosunku zobowiązaniowego pomiędzy wierzycielem a osobą trzecią, to jednak w doktrynie wyrażono pogląd, że możliwe jest także, w granicach swobody umów, zawarcie umowy gwarancyjnej sensu largo, w której dłużnik gwarantuje nastąpienie innych rezultatów niż spełnienie przez osobę trzecią świadczenia lub zaciągnięcie przez nią zobowiązania. Może tu chodzić zwłaszcza o zachowania faktyczne osoby trzeciej. Nie jest w takim wypadku wykluczone stosowanie do tak powstałego stosunku gwarancyjnego przepisu art. 391 k.c., tyle że per analogiam (por. E. Łętowska (red.). Prawo zobowiązań - część ogólna, tom 5, Warszawa 2013, s. 50 i n.). W ocenie Sądu Apelacyjnego powyższy pogląd daje się obronić na gruncie zasady swobody umów wyrażonej w art. 353¹ k.c.. Także Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 12 lutego 2010 r. (I CSK 311/09) wskazał, że możliwe byłoby zawarcie ogólnej umowy gwarancji, w której przyrzekający mógłby przyrzec wierzycielowi, że wskazana osoba trzecia zachowa się w odpowiedni sposób. W takiej kontraktowej formule gwarancji mogłoby także mieścić się zachowanie się osoby trzeciej w postaci wykonania zobowiązania obciążającego samego gwaranta, a jeżeli taki wariant zobowiązania się gwaranta nie mieści się de lege lata w przewidzianych w art. 391 k.c. dwóch wariantach umowy o świadczenie przez osobę trzecią, to na takie ukształtowanie umowy pozwala art. 353¹ k.c.. Sądowi Apelacyjnemu znane jest także odmienne stanowisko, wyrażone m.in. przez Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 9 października 2014 r., w którym Sąd Najwyższy przychylił się do koncepcji ujmującej umowę uregulowaną w art. 391 k.c. jako zabezpieczenie związane z istnieniem innych stosunków obligacyjnych i mające na celu umocnienie ich realizacji, a nie na nakłanianiu osoby trzeciej do zachowań niepolegających na świadczeniu, w rozumieniu art. 353 k.c., co w konsekwencji doprowadziło Sąd Najwyższy do wniosku, że w sytuacji gdy celem zobowiązania, wynikającego z zawartej przez strony umowy było wykreowanie gwarancyjnej odpowiedzialności pozwanego za zachowania osób trzecich bez istnienia stosunku zobowiązaniowego pomiędzy tymi osobami a dłużnikiem, lub wierzycielem, to cel tego zobowiązania sprzeczny był z naturą zobowiązania, jaka wynika z treści przepisu art. 391 k.c. a tym samym występująca w obrocie gospodarczym praktyka zawierania umów zabezpieczających interesy nabywców przedsiębiorstw w sposób określony w rozważanej klauzuli, do której odwoływał się skarżący, nie może umów tych legitymizować, skoro sprzeczne są one z normami prawnymi. Także zasada swobody umów, którą wyraża art. 353¹ k.c., z uwagi na ograniczenia z niej wynikające, nie pozwala na przyjęcie odpowiedzialności pozwanego za zachowania osób trzecich. Cel tego zobowiązania sprzeczny był wobec tego z naturą zobowiązania, jaka wynika z treści przepisu art. 391 k.c.. Zobowiązanie powinno cechować się racjonalnością i użytecznością. Za sprzeczną z tymi cechami należy uznać umowę zobowiązującą dłużnika do spowodowania określonego stanu rzeczy, na który nie ma wpływu (wyrok z 9.10.2014r. IV CSK 29/14 LEX nr 1544570).

Niezależnie jednak od tego, na czym polega gwarantowane przez dłużnika zachowanie osoby trzeciej, w doktrynie jednolicie przyjmuje się, że przyrzeczenie dłużnika w umowie o świadczenie przez osobę trzecią zawsze rodzi zobowiązanie odszkodowawcze, gwarancyjne, którego treścią jest naprawienie szkody na wypadek braku świadczenia przez osobę trzecią. Można w tym miejscu przytoczyć chociażby wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 kwietnia 1991r. II CR 488/90 LEX nr 9054), zgodnie z którym umowa o spełnienie świadczenia przez osobę trzecią (art. 391 k.c.) jest umową rezultatu. W konsekwencji niewykonanie przez wierzyciela gwarantowanego rezultatu rodzi odpowiedzialność dłużnika (przyrzekającego) za ewentualną szkodę wierzyciela.

Zasadniczym i pierwotnym obowiązkiem dłużnika jest więc naprawienie szkody spowodowanej brakiem takiego zachowania, a zatem nieosiągnięciem wskazanego w umowie rezultatu. (por. E. Łętowska (red.). Prawo zobowiązań - część ogólna, tom 5, Warszawa 2006, s. 833.). Sąd Apelacyjny w składzie rozpoznającym niniejszą sprawę przychylił się do stanowiska, że odpowiedzialność dłużnika rozpatrywana na gruncie art. 391 k.c. sprowadza się do obowiązku naprawienia szkody. W konsekwencji postanowienie zawarte w art. 6 par. 1 pkt. 13 umowy, w którym strony przyjęły, że kupujący zobowiązany jest do zapłaty umówionej z góry kwoty również wtedy, gdy w wyniku niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania sprzedawca lub spółka nie poniesie szkody, sprzeciwia się naturze stosunku zobowiązaniowego oraz sprzeczne jest z zasadą uczciwego obrotu i jako takie narusza zasadę swobody umów określoną w art. 353¹ k.c., co pociąga za sobą skutek w postaci jego nieważności i uzasadnia uwzględnienie apelacji powoda przez zmianę wyroku i zasądzenie wyegzekwowanej kwoty, gdyż roszczenie pozwanego zostało wyegzekwowane, mimo, iż nie znajdowało podstawy prawnej. Pogląd taki na gruncie analogicznych zapisów umowy wyraził już Sąd Apelacyjny w Warszawie w sprawie o sygn. I ACa 1290/12 (Legalis nr 733013), a Sąd rozpoznający niniejszą sprawę podziela go w całej rozciągłości.

Należy przy tym wziąć pod uwagę, że wynikająca z umowy klauzula gwarancyjna, opiewająca na 1% ceny zakupu udziałów, zastrzeżona została na tym samym poziomie niezależnie od zakresu uchybienia lub jego charakteru. W przypadku zarówno naruszenia zobowiązań głównych, jak i dotyczących sprawozdawczości, lub chociażby w przypadku nieznacznego nawet przekroczenia terminu, umowa przewiduje uruchomienie klauzuli gwarancyjnej, skutkującej niejako automatycznie obowiązkiem zapłaty 1% ceny, co biorąc pod uwagę wartość kontraktu przekraczającą 14 milionów złotych, powodować musiało naliczenie kwoty w wysokości ponad stu czterdziestu tysięcy złotych. Niewątpliwie 3-dniowe uchybienie terminowi złożenia sprawozdania nie może być jednak ocenione na równi z zaniechaniem wykonania któregoś z głównych zobowiązań kupującego. Należy zwrócić uwagę, że wprowadzenie uproszczonej procedury wynikającej z poddania się dłużnika egzekucji wprost z aktu notarialnego w oparciu o art. 777 k.p.c., otwierało wierzycielowi drogę do szybkiego uzyskania klauzuli wykonalności, a następnie wszczęcia postępowania egzekucyjnego. W okolicznościach niniejszej sprawy oświadczeniu dłużnika o poddaniu się egzekucji zawartemu w akcie notarialnym z dnia 7 stycznia 2010r. została nadana klauzula wykonalności postanowieniem Sądu Rejonowego w Słupsku z dnia 29 grudnia 2014r. a Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Słupsku w dniu 29 września 2015r. wyegzekwował kwotę 207.326,28 zł, zaś w dniu 2 października 2015r. dalszą kwotę 15.582,49 zł, co łącznie daje kwotę 222.909 zł. Interpretacja zapisów umowy prezentowana przez pozwanego, prowadząca do uznania wyegzekwowanej kwoty za należną pozwanemu, w okolicznościach niniejszej sprawy narusza więc zasadę równości stron i uczciwego obrotu.

Sąd Apelacyjny podziela jednocześnie pogląd skarżącego, iż prawidłowe rozstrzygnięcie niniejszej sprawy wymagało odwołania się do celu umowy zawartej 1 stycznia 2010r., jakim niewątpliwie była prywatyzacja spółki (...) spółka z o.o. oraz zapewnienie jej dochodowego funkcjonowania na rynku z zachowaniem gwarancji m.in. w zakresie zatrudnienia, praw socjalnych pracowników, niezmienności kapitału zakładowego i ciągłości prowadzenia statutowej działalności w okresie ochronnym trwającym do 31 grudnia 2014r. Analiza postanowień umowy sprzedaży dokonana przy uwzględnieniu dyrektyw wykładni zawartych w art. 65 § 2 k.c., prowadzi do wniosku, iż zgodnym zamiarem stron i celem zastrzeżenia umownego traktującego o klauzuli gwarancyjnej było zabezpieczenie wykonania zobowiązania obejmującego świadczenie niepieniężne, zabezpieczenie interesu pozwanego Skarbu Państwa przez zapewnienie możliwości domagania się realizacji tych zobowiązań oraz wprowadzenie instrumentu do kontroli wywiązywania się z obowiązków w wyznaczonych w umowie półrocznych okresach. Za cel sam w sobie nie może być natomiast

uznane prawo swoistego karania powoda za najmniejsze nawet uchybienie terminowi dostarczenia sprawozdania. Jak bowiem stanowi art. 65 zdanie drugie k.c., w umowach należy raczej badać, jaki był zgodny zamiar stron i cel umowy, aniżeli opierać się na jej dosłownym brzmieniu. Zgodnie z powyższym przepisem przez „zgodny zamiar stron” należy rozumieć wspólne uzgodnienie istotnych dla danego typu czynności prawnej postanowień bądź w samej umowie, bądź poza nią (np. w rokowaniach). Jak wyjaśnił Sąd Najwyższy w uzasadnieniu uchwały składu 7 sędziów SN z 29 czerwca 1995 r. (III CZP 66/95, LexisNexis nr 301835, OSNC 1995, nr 12, poz. 168) zgodnie z kombinowaną metodą wykładni, priorytetową regułą interpretacyjną oświadczeń woli składanych indywidualnym adresatom stanowi rzeczywista wola stron.

Wreszcie Sąd Apelacyjny zauważa, że domaganie się zapłaty sumy gwarancyjnej w wysokości 1% wartości umowy na tej tylko podstawie, że sprawozdanie z realizacji umowy zostało doręczone nie 31 lipca 2012r. lecz 3 sierpnia 2012r. powinno być ocenione jako nadużycie prawa podmiotowego przez pozwanego. W tym kontekście znaczenia nabiera także okoliczność, znana pozwanemu już na etapie poprzedzającym wszczęcie egzekucji, iż sprawozdanie zostało nadane przez powoda w dniu 30 lipca 2012r., który w tych okolicznościach mógł spodziewać się, że doręczenie sprawozdania nastąpi jeszcze przed upływem terminu określonego na 31 lipiec 2012r.. Zgodnie z art. 5 k.c. nie można czynić ze swego prawa użytku, który byłby sprzeczny ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem tego prawa lub z zasadami współżycia społecznego. Takie działanie lub zaniechanie uprawnionego nie jest uważane za wykonywanie prawa i nie korzysta z ochrony.

Orzecznictwo sądowe dopuszcza oparcie powództwa przeciwegzekucyjnego wytoczonego na podstawie art. 840 § 1 pkt. 2 k.p.c. na zarzucie nadużycia prawa podmiotowego, który w takim przypadku jest środkiem obrony zobowiązanego przed uprawnionym, nie zaś podstawą materialnoprawnego uprawnienia dłużnika (orzeczenie Sądu Najwyższego z 19 kwietnia 1955r. II CZ 54/54 OSNCK 1956/2/38, orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 1955r. IV CR 395/55 OSNCK 1956/2/39).

Powyższe uzasadniało zmianę zaskarżonego wyroku w oparciu o przepisy o bezpodstawnym wzbogaceniu (art. 410 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 405 k.c.) i zasądzenie kwoty 222.909 zł jako wyegzekwowanej bez podstawy prawnej (207.326,28 zł plus 15.582,49 zł). Zachodził bowiem przypadek wyegzekwowania świadczenia od strony, która nie była do tego świadczenia zobowiązana. Stosownie do treści art. 455 k.c. wymagalność tego rodzaju roszczenia należy określić na datę skutecznego wezwania pozwanego do zwrotu świadczenia, która w okolicznościach niniejszej sprawy przypada najwcześniej na dzień złożenia przez pozwanego odpowiedzi na pozew po rozszerzeniu powództwa (20 stycznia 2016r.), to jest na dzień 19 kwietnia 2016r.. Brak było bowiem w aktach sprawy dowodu doręczenia odpisu pisma zawierającego zmianę powództwa, który determinowałby przyjęcie innej daty wymagalności roszczenia. Tym samym domaganie się przez skarżącego zasądzenia odsetek ustawowych już od daty pobrania powyższych kwot z rachunku powoda przez Komornika sądowego nie zasługiwało na uwzględnienie. Z uwagi na powyższe, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. orzekł jak w punkcie pierwszym sentencji wyroku.

W konsekwencji należało także w oparciu o art. 98 k.p.c. zasądzić od pozwanego jako strony przegrywającej proces na rzecz powoda koszty procesu w wysokości 14.214 zł, na którą składały się uiszczona przez powoda opłata sądowa od pozwu w wysokości 7.014 zł oraz 7.200 zł tytułem wynagrodzenia ustanowionego w sprawie pełnomocnika procesowego stosownie do § 6 ust. 7 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz.U. nr 163 poz. 1348 ze zm.).

W sytuacji gdy Skarb Państwa jako pozwany przegrał proces, wówczas regulacja z art. 94 u.k.s.c. nie zwalnia go od obowiązku zwrotu opłaty uiszczonej przez powoda. Jeżeli jednak powód został zwolniony od obowiązku ponoszenia kosztów sądowych w całości albo w części dotyczącej opłat, wówczas obowiązek Skarbu Państwa zwrotu kosztów procesu w tej części nie powstaje (por. także na ten temat K. Gonera, Ustawa..., s. 431). Ponieważ powód, który wygrał proces nie uiścił części opłaty sądowej od rozszerzonej części pozwu, nie zachodziły przesłanki do pobrania brakującej części opłaty sądowej od którejkolwiek ze stron, co skutkowało koniecznością uchylecia punktu trzeciego zaskarżonego wyroku.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono w oparciu o art. 98 k.p.c., zgodnie z przewidzianą w tym przepisie zasadą odpowiedzialności za wynik procesu. Na poniesione przez powoda w postępowaniu apelacyjnym koszty procesu w wysokości 21.946 zł złożyły się: opłata sądowa od apelacji (11.146 zł) oraz wynagrodzenie pełnomocnika procesowego w wysokości 10.800 zł stosownie do § 2 pkt. 7 w zw. z § 10 ust.1 pkt. 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. poz. 1800).

Katarzyna Jakubowska-Pogorzelska Beata Kozłowska Beata Byszewska